

gesloten, dat Hij vrij bleve van erfsmet. Wilt immers de heiligmaking nimmer voortgaat aan de rechtvaardigmaking; de vrijmaking van smet nimmer aan die van schuld der zonde. En dus zeker niet de heiligmaking zou plaats vinden wanneer de rechtvaardigmaking in het geheel niet zou gevolgd zijn. Dit zou in strijd zijn met heel de structuur van den weg der zaligheid, ja, met Gods heiligheid en rechtvaardigheid.

Volledigheidshalve dient vermeld, dat ook bij Bavinek de lijn, welke Kuiper trok, niet schijnt te ontbreken. Hij stelt dezen naast en als aanvulling van den boven geciteerden. „Als Persoon kwam de Middelaar niet uit de menscheit voort.“ Doch niet, omdat Bavinek cretanistisch denkt over den oorsprong van den menschen persoon, maar omdat Bavinek hier spreekt over den Persoon van den Zoon Gods, welke bestond ook vóór Hij de menscheit aannam, één met den Vader en den Geest. En de erfschuld kon dezen Persoon Gods in den Middelaar niet worden toegerekend, wijl Hij, als God, niet uit Adam voortkwam. Maar men vergeet niet, — in onderscheid van Kuiper wijst Bavinek er hier op, dat deze Persoon des Zoons, ook als Middelaar, vrij bleef van erfschuld, wijl Hij ook naar Zijn menscheit natuur, dank zij Zijn bovennatuurlijke ontvangenis door de uitsluiting des Mans, niet in het werkverbond was begrepen. Deze laatste gedachte nu vinden wij bij Kuiper niet. Zoo kan Bavinek zeggen, dat de ontvangenis van den Heiligen Geest niet de diepste grond van Jezus' zondeloosheid was, maar dat zij wel de eenige weg is, waarin Hij zondeloos kon blijven, ook na Zijn vleeschwording (III, blz. 137, 318). Omdat bij Kuiper echter het vrijblijven van de erfschuld geheel en al wordt toegeschreven aan het feit, dat de Zoon Gods geen menscheit persoon heeft aangenomen, is de bovennatuurlijke ontvangenis van den Zoon Gods voor hem geen noodzakelijke grond voor de vrijheid van den Middelaar van alle erfschuld. Ook bij natuurlijke geboorte uit Jozef en Maria zou voor Kuiper Zijn vrijdom van erfschuld nog onomstootelijk vast staan. Voor Bavinek niet. Hij ziet wel degelijk de ontvangenis van den Heiligen Geest als den eenigen weg tot dit einddoel van de zondeloosheid des Middelaars. Bij Bavinek is de uitsluiting van Jozef onmisbaar; bij Kuiper kan ze desnoods, vanuit dogmatisch standpunt gezien, ontbreken. Bij Bavinek bleef de Middelaar vrij van erfschuld, omdat Hij, door de uitsluiting van Jozef en dus doordat Hij niet naar Zijn menscheit natuur onder het werkverbond viel, bovennatuurlijk ontvangen is. Bij Kuiper enkel, omdat Hij geen menscheit persoon aannam. Bavinek heeft in dit verband geen behoefte aan de onderscheiding tusschen menscheit natuur en menscheit persoon. En in elk geval betekent deze onderscheiding voor hem niet, dat de Middelaar, wijl geen menscheit persoon aannemend, nu ook stellig buiten het werkverbond valt. Integendeel, hoewel Bavinek leert, dat de Middelaar geen menscheit persoon aannam, leert hij evenzeer, dat desondanks de Middelaar mee in Adam en in het werkverbond begrepen zou zijn geweest, wanneer Hij naar Zijn menscheit natuur uit Jozef en Maria geboren was. Voor Bavinek hangt het af of niet in Adam begrepen zijn, derhalve niet af van het feit, of iemand een menscheit persoon is, doch uitsluitend van het feit, of iemand tot de natuurlijke nakomelingen van Adam behoort. Ware de Middelaar naar het vleesch een natuurlijk nakomeling van Adam, zou was Hij naar het vleesch ook begrepen in het werkverbond, en derhalve mede met Adam schuldig, en onder den ban en vloek van de erfschuld gesteld. Maar, zooals Kuiper het in zijn „De vleeschwording des Woords“, voorstelt, zou het niet onmogelijk zijn, dat de Middelaar, ook al ware Hij naar het vleesch een natuurlijke nakomeling van Adam, toch naar Zijn menscheit natuur niet mede in Adams zondeval, wijl in het werkverbond, betrokken is. En omgekeerd: gesteld, dat de Zoon Gods wel een menscheit persoon had aangenomen, doch langs den weg van de bovennatuurlijke ontvangenis uit de maagd Maria door den Heiligen Geest, dan zou volgens Kuiper, de Middelaar naar Zijn menscheit natuur met heel het menscheit geslacht en al de natuurlijke nakomelingen van Adam mee in de erfschuld liggen. Daarentegen zou dit voor Bavinek niet opgaan. Ook, al had de Middelaar Gods een menscheit persoon aangenomen, dan zou Hij nog, dank zij Zijn bovennatuurlijke ontvangenis, niet met de natuurlijke nakomelingen van Adam mee in de erfschuld en in het werkverbond begrepen zijn. Bij Bavinek komt het dus geheel en al aan op de bovennatuurlijke ontvangenis van den Christus. Bij Kuiper niet. Bij Kuiper is het feit, dat de Zoon Gods geen menscheit persoon aannam, alles beslissend. Bij Bavinek niet.

Het zij ons geoorloofd, in dit verband nog op de uitspraken van twee jongere Gereformeerde theologen te wijzen, n.l. op die van Prof. Hepp en Prof. Greijdanus. Prof. Hepp in zijn derde brochure van de reeks „Dreigende Deformatie“ sluit zich aldaar geheel bij de bovenbesproken uiteenzetting van Kuiper aan. Hij oordeelt, dat het menscheit-persoon-zijn onafwendbaar meebrengt het in Adam begrepen zijn.

Het onderscheid tusschen bovennatuurlijke en natuurlijke nakomeling van Adam heeft derhalve voor Prof. Hepp geen essentiële betekenis. Het wonder van de maagdelijke geboorte onzes Zaligmakers raakt dus doende op het tweede plan (blz. 59, 60). Dat Prof. Hepp zich hiermede in de lijn van Kuiper, en niet in die van Bavinek beweegt, mag na het bovenstaande duidelijk geacht.

Juist het tegendeel vinden we bij Prof. Greijdanus. Deze heeft bij zijn promotie in 1903 de volgende stellingen verdedigd (zie zijn proefschrift „Menschwording en Vernedering“, waarin deze stellingen zijn toegevoegd): Stelling IX. De erfschuld is het schuldig staan van Adams (natuurlijke) nakomelingen aan zijn allereerste gebodsovertreding in het Paradijs. Stelling X. Dit schuldig staan is niet een voor schuldig gerekend worden, afschalen de aldus gerekenden niet zelden die zonde zouden gezondigd hebben, (vgl. Ezech. 18:4, 20); maar het is een als schuldig aan-

gezien en behandeld worden op grond daarvan, dat Adams (natuurlijke) nakomelingen zelden die zonde gezondigd hebben, zij het ook, dat zij deden op andere wijze dan hij (vgl. Rom. 5:14).

Stelling XI. Dit schuldig staan berust op de soevereine beschikking Gods over den samenhang der menschen, krachtens welk verbond Adam, het gebod overtredend, tevens alle zijne (natuurlijke) nakomelingen diezelfde zonde zondigen deed. (Rom. 5:12-14.) Deze stellingen hebben ook in ander opzicht haar waarde niet verloren. Doch, waar het ons nu om te doen is, is te wijzen op het feit, dat Greijdanus hier het in Adam begrepen zijn niet afhankelijk stelt van de vraag, of iemand een menscheit persoon dan wel enkel een menscheit natuur heeft, doch eenig en alleen van de vraag, of hij een natuurlijk nakomeling van Adam is. Tegendeel hiervan is, vanzelfsprekend, niet een onnatuurlijk doch een bovennatuurlijk nakomeling. D.w.z. juist met de toevoeging „natuurlijk“ wilde Greijdanus alhier den Middelaar Gods uitsluiten uit zijn betoog, wijl Hij een bovennatuurlijk nakomeling van Adam is. Dat Greijdanus hierop het oog heeft gehad, blijkt nog uit de volgende stelling, waarin hij over de verhouding tusschen Adam en Christus handelt.

Genoeg om te laten zien, dat Greijdanus zich hier in de lijn van Bavinek beweegt. Gesteld, de Middelaar ware, naar Zijn menscheit natuur een natuurlijk nakomeling van Adam, dan zou Hij ook naar Zijn menscheit natuur mede aan Adams allereerste gebodsovertreding schuldig hebben gestaan.

Terzijde moge opgemerkt zijn, dat schrijver deze gezins voorstander is van een leer, als zou de Middelaar een persoonlijke menscheit natuur hebben aangenomen. Het was ons er slechts om te doen, te toonen, hoe er in onze Gereformeerde theologie sinds Kuiper en Bavinek twee lijnen loopen. De eerste legt den nadruk op de bovennatuurlijke ontvangenis van den Middelaar, ter afsnijding van de gedachte, dat Hij in de erfschuld van Adams natuurlijke nakomelingen zou zijn begrepen. Voor dit doel is het hun onverschillig, of de Middelaar een onpersoonlijke, dan wel een persoonlijke menscheit natuur had aangenomen. De tweede daarentegen acht het feit van de onpersoonlijke menscheit natuur van den Christus van zulk een belang, dat, ook al ware Hij niet langs bovennatuurlijke weg ontvangen, hij desondanks, zoo Hij maar een persoonlijk menscheit natuur bezat, evenals Adams natuurlijke nakomelingen in de erfschuld van het menscheit geslacht zou deelen.

De eerste richting, die van Bavinek en Greijdanus, vindt steun in onze apostolische geloofsbelijdenis. Voor haar toch is ons geloofsartikel een volstrekt onmisbaar leerstuk, met het oog op de zondeloosheid van den Middelaar. De tweede richting, die van Kuiper en Hepp, heeft ons geloofsartikel niet noodig, om de zondeloosheid van den Middelaar te handhaven. Zij maakt tot dat einde gebruik van een, in onze apostolische geloofsbelijdenis, noch in één van onze belijdenisschriften vermeld, onderscheiding tusschen een onpersoonlijke en persoonlijke menscheit natuur. Bij de eerste richting steunt dus de theologische bezinning onmiddellijk op de belijdenis. De tweede richting laat zich niet uit de geloofsbelijdenis, doch uit een theologische onderscheiding voeden. De belijdenis, in ons geloofsartikel beheld, komt bij haar op den achtergrond: zij verliest haar intrinsieke waarde, ook al blijft zij vanzelfsprekend bij haar voorstanders van harte beleden.

Correspondentie.

DRINGEND VERZOEK.

Zijn er ook mischieu lezers van ons blad, die mij zouden kunnen helpen aan een exemplaar van de Handelingen van de 23e, 27e, 29e, 31e, 48e, 55e en 62e Curatorenvergadering van de Theologische School te Kampen? Aangezien de mogelijkheid bestaat, dat meer dan één lezer mij zou kunnen en willen helpen, verzoek ik vriendelijk, dat men eventueel nog niet een exemplaar toezende, maar volsta met een bericht, opdat voorkomen worde, dat meer dan één exemplaar gezonden wordt. Het zou mij zeer verblijden, indien men mij zou kunnen helpen.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Direkt te: Zuidbroek: Cand. M. J. C. Bosscha te Assen; Cand. K. J. Kraan, hulpred., te Schiedam; Cand. J. F. Solle, hulpred., te Eindhoven.

Tweede te: Heineken: Cand. A. Elshout te Amsterdam, en Cand. A. G. Luiks te Leeuwarden. Stiens: Cand. D. J. Scholten te Zutphen en Cand. A. G. Luiks te Leeuwarden.

Beroepen te: Helpman: J. W. Tunderman te Vrouwenpolder. IJsselmuiden-Grathorst: Cand. O. W. Bouwama te Rotterdam-Delfshaven. Zeist: G. Langsticht te Amstelveen. Zuidbroek: Cand. M. J. C. Bosscha te Assen.

Aangenomen naar: Zwijndrecht (Groote Lindt): Cand. J. v. d. Schaft te Vlaardingen.

Afscheid van: Koog-Zandijk: B. Ramaker. Tekst: Job 22:21.

Intrede te: Vijfhuizen: Cand. H. W. Wierda. Tekst: I Cor. 3:21-23.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Door de Classis Winschoten der Geref. Kerken is de heer W. P. J. Zwerver praeparator geëxamineerd en toegelaten om te staan naar den dienst des Woords.

Gaarne is cand. Zwerver bereid des Zondags de Kerken te dienen en een eventueel beroep in overweging te nemen. Zijn adres is: Heereweg 232, Meeden (Gron.).

De Classis Utrecht van de Geref. Kerken heeft praeparator geëxamineerd en beroepbaar verklaard den heer J. v. Wijngaarden, cand. aan de Vrije Universiteit. De heer Van Wijngaarden is gaarne bereid de kerken in de prediking te dienen en een eventueel beroep terstond in overweging te nemen. Zijn adres is: Utrechtseweg 111, Vleuten.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Beroepen te en aangenomen naar: Leiden-Noordwijk: Dr. J. G. Ubbink te Zevenhoven (Z.-H.) als predikant in algemeen dienst.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te: Aagtekerke-Oostkapelle: M. Heikoop te Utrecht. Goes: P. Honkoop te Den Haag. Paterson (U. S. A.): J. van den Berg te Krabbendijke.

Bedankt voor: Scheveningen: G. H. Kersten te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te: Amsterdam (vac.-B. Gijzel): K. H. Miskotte te Haarlem. Borselen (toez.): S. J. M. Hulsbergen te Hoedelskerke. Den Bommel: Dr. M. H. A. L. H. v. d. Valk, cand. te Hillegersberg.

Deinum: J. J. Homan te Kooten. Gieterveen: Cand. F. H. J. Bik (toez.), hulpred. te Sluis-kil.

Koudam: A. A. v. Ruler te Cubauard. Langweert (toez.): Cand. C. Nieber, pred.-evang. te Veendam. Lippenhuisen: A. R. Scholten te Oldeholtwolde. Opheusden, J. C. Terstouw te Garderen. Rotterdam-Vreewijk: G. Gerbrandy te Leeuwarden. Staawoude: P. Zijlstra te Noordeloos. Wormer: Cand. W. Chr. Smits te Leiderdorp. Wijk bij Heusden: J. de Lange te Wilsam. IJsselmonde: C. M. Krijger te Beverwijk.

Aangenomen naar: 's-Heerenberg (toez.): T. Leendertz te Buitenpost. Nieuwleusen: G. Moen te Den Hoorn op Texel. Oudenhoorn: Cand. J. A. Fricke, hulpred. te Oosterwierum. Wijngaarden: Dr. M. H. A. L. H. v. d. Valk, cand. te Hillegersberg.

Bedankt voor: Blankenham: Cand. W. Chr. Smits te Leiderdorp. Goudarak: P. Zijlstra te Noordeloos. Papendrecht (toez.): J. W. v. d. Linden te Kootwijk. Waverveen en Den Bommel: Dr. M. H. A. L. H. v. d. Valk, cand. te Hillegersberg. Zwammerdam: H. W. J. C. Hanselaar te Rijperkerk (Fr.).

Intrede te: IJmuiden-Oost: G. F. Callenbach. Tekst: El. 4:13.

Overleden: B. Baljon te Oosterbeek, emer. pred., 60 jaar.

De aanbevolen preekreeks

voor wie niet naar de kerk kunnen gaan.

MENIGERLEI GENADE
Red.: Prof. Dr. K. DIJK
en Dr. B. WIELENGA

Slechts 15 ct. p. week en p. preek.

Prijs f2.— p. kwartaal fr. p. p.

In elken boekhandel
Vraagt gratis proefnr.

Uitgave J. H. KOK N.V. Kampen

Dezer dagen zijn verzonden de proefschilden van den

MARANATHA
SCHEURKALENDER

1939

bewerkt door

Ds J. J. Knap Czn

Het schild geeft een voorstelling van:

Nebukadnezar van Babel

en wel het moment, waarin de koning op 't dak van zijn paleis de trotsche stad overziet en in zelfvoldaanheid zegt: Ik heb niet het Babel, dat ik gebouwd heb.

Als Premieboek wordt dit jaar een prachtig boekwerk gegeven n.l.

WIE IS MIJN NAASTE?

door

N. W. VAN DIEMEN DE JEL

Omvang ongeveer 160 blz.

Wie in zijn omgeving met dezen gemakkelijk te ver-

koopten kalender wil werken, om een

FLINKE

BIJVERDIENSTE

te verkrijgen, gelieve proefschild met inleek-

lijst aan te vragen bij den Uitgever

J. H. KOK TE KAMPEN

Heden verscheen:

CALVIJN
IN HET LICHT
ZIJNER BRIEVEN

Honderd Brieven van den Reformator vertaald en toegelicht door

W. DE ZWART

Met portret van Calvijn

Er is in onzen tijd een hernieuwde belangstelling voor Calvijn. Er heerscht echter veel misverstand over dezen Reformator. Dat komt omdat men den mensch Calvijn te weinig kent. Wie den persoon van Calvijn beter leert kennen, zal diens theologische gedachten juist verstaan. Deze keur bundel van brieven brengt Calvijn veel dicht bij ons. Het boek geeft een inzicht in het leven en in den persoon van Calvijn. Door de groeiende interesse voor Calvijn's theologie heeft dit boek actuele betekenis.

Prijs f2.35 - Geb. f2.95

In elken boekhandel.

J. H. KOK N.V. Kampen

Chr. Muziektijdschrift

„DE HARP“

met

maandelijkse Muziekbijlage

f1.50 per jaar

onder redactie van F. PIJLMAS

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheel v

doening smaken.

Administratie-Adres:

te Belmersstraat 94 - Amsterdam (N)

Medew.

Heem
dijk,
Holw
Dr. J.
Rotte
Dr. G.
Wolve
hoven
IJsle

Alle st
Prof. 1

INHOUD:
vergaar
Het apost
leven: Ger
boek Geref
werkloos
Trilogie v
Kuyper Se
gen, II. —
praktijk. —

Het wezen

Er is du
gaat, twee
scheiden.
welke het v
aangegeve
Gods en d
staat met
zaamheid.
verklaring
lijken, wa
maar op
esse", of e
door aane
of van onl
hier niet
mogelijke

Deze tw
ze beide te
Zij snijden
van de ee
het wezen
heerschapp

Volgens
ontwikkel
ken aan e
niet in ma
is de een
tusschen h
bestuursre
heer en o
gelijk rech
den en bo
vrij. Ofsch
staande o
aan te ga
vrij, om o
De eene h
linge conf
slechts do
elkander
voorzoove

macht o
orde is gr
elkander,
dat alles

Dal er ee
moet wez
elkander l
geloofsbel

spreekt v
wat de ke
dat wordt

Door di
ficuliere k
ontstaat n
aard als d
kerk in ee

als eene